

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Quid de hac præsentia senserit S. Thom. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

gustinus; illud enim solum sequitur, si dicamus rem futuram primum à Deo cognosci sub umbra, & confuse, deinde distincta, & clara notitia, cum res ipsa præsens est: quæ magnam in Deo esset variatio, & imperfectio.

Qui vero distinguere duplicem in Deo scientiam alteram futurorum, alteram vero præsentium solo nostro modo intelligendi diuersam, sicut distinguitur scientia possibilium à scientia futurorum, non proinde cogentur asserere scientiam futurorum esse obscuram, & imperfectam, & eam perfici, aut mutari adueniente scientia rerum præsentium: sed asserere deberent, eandem scientiam secundum rem esse æque perfectam, solum vero per ordinem ad diuersa obiecta nostro modo intelligendi distinguere.

Secundum a
specie.

28

Deinde dico, scientiam Dei, adhuc secundum nostram rationem, distinguendam non esse in scientiam rerum futurarum, & scientiam rerum præsentium: alioqui eadem omnino ratione omnes dicere deberemus, addendum esse aliud membrum, nempe scientiæ præteritorum, quod tamen nullus hactenus Scholasticorum dixit. Quod si scientia, prout est futurorum, dicenda esset scientia simplicis intelligentiæ, ut recentiores volunt; eadem ratione scientia euiam præteritorum deberet appellari scientia simplicis intelligentiæ: cur autem non debeat in Deo distingui, etiam nostro modo intelligendi, nisi duplex scientia, altera simplicis intelligentiæ, quæ sit rerum possibilium, altera vero scientia visionis, quæ futura, præterita; & præsentia simul complectatur, ratio est satis manifesta: quoniam ex parte obiecti non differt scientia futurorum, præteritorum, & præsentium, eo quod quocumque ex his modis scientia Dei fertur in rem secundum essentiam, & existentiam actu. Quod vero illa existentia ut præterita, aut futura, aut præsens intelligatur, non est in causa diuersitas in re cognita, sed in tempore, ad quod res cognita refertur: eadem enim res cum sua existentia distincte cognita, prout refertur ad vnum tempus, dicitur præterita; prout vero refertur ad aliud, dicitur futura: relata denique ad aliud dicitur præsens: at vero scientia simplicis intelligentiæ, quæ res tantum, ut possibilis cognoscitur, rem certe in se ipsa alio modo considerat, quam scientia visionis: intelligit enim essentiam rei solum sine existentia eius. Cum igitur talis sit diuersitas ex parte rei consideratæ, merito nostro modo intelligendi distinguimus duplicem scientiam in Deo, alteram simplicis intelligentiæ, alteram visionis.

29

Alia patrum
testimonia
explicatur.

Ad testimonia Patrum posterius allegata facilius responderetur; in primis dicimus, Patres citatos disputatione 32. capite 2. qui asserunt in æternitate non esse tria illa tempora, *Fuit est, erit*, sed tantum, *Est*, non negare res creatas, quæ sub his tribus temporis differentiis sunt, ab ipsa æternitate successive comprehendere, & ei successive coexistere: neque asserere, simul cum illa esse debere: sed tantum negare, in ipsamet æternitate successionem intrinsecam, quia nulla in ipsa varietas esse potest: nihil tam obstat quo minus ea, quæ in se ipsis successionem habent, & inuicem sibi succedunt, successive etiam coexistant æternitati: nam rei permanenti, qualis est æternitas, res aliæ succedentes sibi inuicem, successive etiam assistere debent: & hoc sensu dixit Anselm. omne tempus æternitate ipsa concludi; non quia simul omnia æter-

Æternitas
qua ratione
omnia com-
plectatur.

nitati coexistant: sed quia æternitas semper manens, omnia, quæ successive fiunt, tandem amplectitur, & cum omnibus perseverat, etiam ipsa deficiant & succedant.

Præterea quod Greg. Beda, Anselmus dicunt Greg. Beda, Anselm. res omnes æternitati Dei esse præsentem in conspectu illius, non negamus; nam id de sola obiectiva præsentia, quæ non perficitur aduentu ipsarum rerum in tempore, intelligi debet: & ideo Deus omnia simul vno intuitu videt. Sed hoc non probat præsentiam realem, quam Doctores prioris sententiæ comminiscuntur, ut ex verbis citatis pro priori sententiâ perspicue liquet: id quod amplius ex verbis Greg. Magni, quæ paulo inferius subiungit confirmatur: cum enim dixisset, futuram à Deo non præiudicari, quia illud præsens videt, subdit: *Nam & quæcumque sunt, non ab æternitate ideo videntur, quia sunt, sed ideo sunt, quia videntur.* Vbi si loqueretur Greg. de præsentia reali in æternitate, dicere debeat iuxta doctrinam prioris opinionis, ideo ea cognosci, quia in æternitate sunt: cum vero dicat, id eo esse, quia cognoscuntur, plane indicat, se loqui de præsentia obiectiva, de qua vere dixit, ideo res esse, scilicet præsentem, quia cognoscuntur: cum enim cognitio sit expressa rei repræsentatio, ipsam facit præsentem.

Iam vero multo facilius rationes prioris sententiæ dilui possunt. Ad primam respondeo, licet æternitas in semetipsa sit tota simul absque ulla successione sui, & complectatur res omnes in tempore existentes: tamen eas non comprehendit simul, sed successive, sicut ipsæ sunt: nam eas aliter continere non potest, quam cum illis simul existendo in sua cum illis existentia perseverando. Quare, ut simul cum eis existeret, & ita constanter omnes contineret, necesse erat, ipsas etiam perseveranter & simul esse: cum vero sibi inuicem succedant, successive etiam eas comprehendit, non quidem successione ex parte sui, sed ex parte ipsarum met rerum, quæ contineri dicuntur: atque idcirco si quæ ex hoc in æternitate ponitur successio, ea est extrinseca solum denominatione ex rebus contentis sibi succedentibus: sicut locus idem manens, sine successione vlla sui continet res plures successive, eo quod ipsæ res in loco sibi succedant. Ad secundam rationem iam satis dictum est, ad tertiam vero ex ijs, quæ disp. seq. dicemus, quid sit respondendum patebit, ibi enim manifestum erit, aliam esse sufficientem, & propriam rationem, ob quam futura, quantumvis contingentia, & ad vtrumvis, certo & terminata à Deo cognoscantur: quare non opus est ad hanc præsentiam recurrere, & ingenia hominum, in re manifestissima frustra torquere.

CAPVT V.

Quid de hac præsentia senserit S. Thomas.

Scholasticorum Thomistarum hoc tempore communiter docet, præsentiam illam realem, quam prior sententia adstuit, esse ex mente S. Thom. probant primum ex verbis huius art. 13. vbi ait: *Omnia quæ sunt in tempore, sunt Deo ab æterno præsentia non solum ea ratione, quæ habet rationes rerum apud se præsentem, ut quidam dicant, sed quia eius intuitus fertur ab æterno super omnia, prout sunt in sua præsentia.* Quod si de præsentia tantum obiectiva loqueretur, ratio, quæ probat futura certo à Deo cognosci, quia videlicet ea sunt ei præsentia, esset negatoria quædam petitio

Sensentia
revertitur
Thomistarum
locus S. Thom.
Thomas pro
illa.

32 petio principij, est et enim, ac si diceret, ideo certo cognoscit, quia ea habet obiectiue presentia, cumque habere obiectiue presentia nihil aliud sit, quam cognoscere, petio deesse, ac dicere, ideo cognoscuntur, quia cognoscuntur. Hac ratione, quam ex hoc loco deducit *Ferrariensis*. i. *contra gent.* cap. 66. sibi habet persusum, opinionem illam esse S. Thom. Deinde est alterum testimonium 1. *con-* *tragent.* cap. 66. in 5. ratione, ubi ait, aeterno nihil posse coexistere ex parte, sed necesse esse, toti coexistere: quocirca & diuinum intellectum intueri omnia futura, quasi presentia: per presentiam autem obiectiuam non dicitur res coexistere Deo, ergo ibi non loquitur S. Thom. de obiectiua, sed de reali presentia, qua res vere, & realiter Deo existant: si quidem ex coexistentia reali, qua res ab aeterno presentes sunt Deo, inferat, eas à Deo cognosci. Eodem pacto loqui videtur in 1. d. 38. art. 5, & q. 2. de veritate art. 12.

Verum antiqui, & non minus graues Thomistarum modo intellexerunt sententiam S. Thom. atque meo quidem iudicio multo verius, & magis secundum mentem illius. Nam quam autem S. Thom. presentiam illam realem futurorum in aeternitate docuisse, senserunt *Archiepiscopus Hispalensis*. *Dezaim* 1. d. 38. q. 1. art. 3. *Heruicus* eadem disp. & *Siluester* in defensorio doctrinae S. Thomae: imo *Egidius* & ipse quondam Sancti Thomae discipulus, & auditor in suo castigatorio aduersus corruptorem Thomae in observationibus in hunc articulum, vindicare contendit Doctorem Sanctum ab hac sententia, tanquam à calumnia, quam quidam Parisienses Doctores suo tempore S. Thomae tribuebant, & ob eam erroris ipsum infimulabant. Docent vero Thomistae citati S. Thom. ubique loqui de presentia obiectiua, non de reali, & de presentia rerum in ipso Deo, non extra: ita ut nihil extra Deum ab aeterno ei coexistat: sed in ipso solum res ab aeterno esse dicantur. Id quod de existentia obiectiua intelligendam est. Id autem manifestum fiet, si ostenderimus, in hoc articulo nihil de presentia illa reali haberi.

34 Triagitur docet in hoc a. 13. Primum est Deum scire omnia futura: id autem probat, non ex eo, quod sunt presentia, ut quidam falso arbitrantur: sed inde, quia comprehendit omnia, quae sunt in sua, & creaturae potentia. Quare cum omnia futura sint in sua, & creaturae potentia, omnia necessario cognoscit. Secundum est: futura à Deo cognosci in seipsis, non in causis. Hoc etiam non probat ex presentia reali, sed quia causae sunt ex se indifferentes ad utramvis partem, quocirca in ipsis nihil esse potest: unde cognoscantur certo futura: ergo cum Deus ea certo cognoscit, non in causis, sed in seipsis ea scire debet.

Tertio docet Deum intueri omnia haec futura ab aeterno sine successione. Probat vero quia eius aeternitas est tota simul: quare & eius etiam cognitio, cuius duratio est ipsa aeternitas, erit tota simul. Hinc infert, intellectum Dei simul ab aeterno ferri in res omnes futuras, ac si praesentes essent, nealiqua in scientia illius successio sit. Ex quo etiam colligit, omnia, quae sunt in tempore futura, esse Deo presentia non solum in rationibus aeternis (ut quidam dicunt) hoc est, in essentia sua, ut habet rationem speciei intelligibilis, sed quia eius intuitus, & cognitio actualis fertur in res omnes futuras: ubi de obiectiua presentia aperte loqui-

tur. Ideo enim dicuntur à S. Thoma res Deo praesentes, quia intuitus eius fertur in illas. Quod si de reali illa presentia Caierani loqueretur Sanctus Doctor, dicere debuisset contra, ideo intuitum Dei in res ferri: quia sunt ei praesentes. His autem verbis non vult reddere rationem, ob quam à Deo cognoscantur: sed vult explicare modum, quo Deus omnia sibi presentia simul habeat, quo sensu etiam loquitur supra art. 9. Deinde subiungit haec verba: Unde manifestum est, quod contingentia & infallibiliter à Deo cognoscuntur, in quantum subduntur diuino conspectui, secundum suam presentialem, & tamen sunt futura contingentia suis causis comparata. Quibus verbis etiam non reddit rationem, quare cognoscantur futura à Deo: quia scilicet subduntur conspectui ipsius (de hac enim presentia plane loquitur) haec namque esset nugatoria quaedam petitio principij: sed explicat modum, quo cognitio Dei est infallibilis, quia scilicet fertur in res ipsas, quas suo conspectui habet praesentes, & nihilominus futura cum suis causis collata, contingentia, & indifferentia sunt. Haec sufficiant in expositionem articuli, ex quibus cetera testimonia Doctoris Sancti explicari facile possunt, & rationi, quam *Ferrariensis* adduxerat, responderi.

DISPUTATIO LXV.

An aliqua ratio certitudinis scientiae, quae Deus nouit futura, assignari possit.

Variae Scholasticorum opiniones. cap. 1.
Ex decreto voluntatis Dei sufficiens causa, remota tamen, certitudinis scientiae assignari potest, cap. 2.
Solutio obiectionum contra hanc sententiam, c. 3.
Ex veritate futurorum, & infinitate intellectus, Dei, optime infertur certitudo scientiae ipsius, cap. 4.

CAP. I.

Variae Scholasticorum opiniones.

Explosa iam ratione communi quorundam Thomistarum, qui ipsi explicare, & defendere nituntur certitudinem scientiae Dei, quia videlicet res Deo non sunt futurae, sed vere praesentes presentia reali; alia nobis ratio inuestiganda est, parati enim esse debemus, ad rationem reddendam eius, quae in nobis est fidei, in ijs praesertim rebus, quae non supernaturali reuelatione solum, sed naturali, & philosophica ratiocinatione etiam indagare possumus: in ea tamen ratione reddenda variant reliqui Scholastici, quorum placita more solito in hoc cap. recensere debemus.

Primum Nominales, *Okam* in 1. d. 38. q. 2. non longe à fine, *Gab. q. 1. a. 2. post secundam conclusionem*, *Greg. tentia Nominalium*, dicunt, non posse certam aliquam & propriam rationem huius certitudinis scientiae Dei in hac vita assignari, sed hoc dicunt ad perfectionem, & infinitatem scientiae Dei spectare, ut futura etiam contingentia, & indifferentia ad utrumvis, non minus certo, & determinate cognoscat, quam ea quae naturali necessitate eveniunt. Cum his videtur facere *Marsilius* in 1. q. 40. ante 1. art. quaest. tamen rationem, quam infra ex S. Thoma referemus, ipse quoque eo loco assignauerit. Verum, ut initio capitis dixi, enitendum nobis est rationem huius veritatis inuestigare, siquidem non sola reuelatione id nobis constare potest.

Inter eos igitur, qui rem hanc ratione explicare, & enotare conantur, occurrunt in primis S. Thom.